

Ο ιπποκόμος νεομάρτυρας Γεώργιος εκ Τσουρχλίου Γρεβενών ο εν
Ιωαννίνους μαρτυρήσας

Του δασκάλου Ηλία Γάγαλη

Έναν άγιο που λάμπει σαν αστέρι στο εκκλησιαστικό στερέωμα και που μαρτύρησε για την πίστη του αρνούμενος να εξισλαμιστεί γιορτάζουμε στις 17 Ιανουαρίου κάθε χρόνο.

Είναι ο προστάτης του Τσουρχλίου (Αγίου Γεωργίου Γρεβενών) και πολιούχος της πόλης των Ιωαννίνων. Ο Άγιος είναι από το 2018 επίσημα και προστάτης της Προεδρικής μας Φρουράς.

Ο νεομάρτυρας Γεώργιος γεννήθηκε το 1808 σ' ένα μεγάλο τότε για τα δεδομένα των Γρεβενών χωριό 1000 περίπου κατοίκων, πού τότε ονομάζονταν Τσούρχλι, και το οποίο το 1927 μετονομάστηκε σε Άγιος Γεώργιος προς τιμή του

νεομάρτυρα Γεώργιου.

Το χωριό του εκείνη την εποχή είχε εκκλησία και τέμενος, δεν είχε όμως ελληνικό σχολείο το οποίο πρωτολειτούργησε το 1854.

Ο πληθυσμός του χωριού του αποτελούνταν από 112 οικογένειες μουσουλμάνων Βαλαάδων (εξισλαμισμένων χριστιανών) και 46 οικογένειες χριστιανών σύμφωνα με οθωμανική απογραφή του 1831¹. Όλοι στο χωριό μιλούσαν μόνο μόνο ελληνικά και οι περισσότεροι ήταν συγγενείς μεταξύ τους.

Γονείς του ήταν ο Κωνσταντίνος και η Βασιλική οι οποίοι ήταν πάμπτωχοι γεωργοί. Πέθαναν νωρίς, κι έτσι ο μικρός Γεώργιος σε ηλικία 8 χρονών έμεινε ορφανός. Παρέμεινε υπό τη επίβλεψη και τη φροντίδα του αδερφού του και της αδερφής του που ήταν μεγαλύτεροι στο Τσούρχλι.

Σύμφωνα με τον Ηπειρώτη συγγραφέα Δημήτρη Σαλαμάγκα για τη φυγή του Αγίου από το Τσούρχλι αναφέρει επιτόπια μαρτυρία κατοίκων του χωριού: Κάποιος Δερβέναγας κατέλυσε με το Τάγμα του στο χωριό μας. Επειδή του άρεσε η τοποθεσία, το κλίμα, το νερό και η εξ' ανάγκης περιποίηση των κατοίκων σ' αυτόν, έμεινε εδώ για 3-4 ημέρας. Κατά το διάστημα τούτο έτυχε να δει το Γεώργιό μας, ένα νέο εύρωστο ρωμαλέο νεανία, τον οποίον εξήτησε και παρέλαβε μαζί του, Ως υπηρεσία του ανέθεσε τα καθήκοντα του

ιπποκόμου . Λόγω του σεβασμού του προς τον αφέντη του , της τιμιότητάς του, της προσήλωσης στο καθήκον, της ευσυνειδησίας του, απέκτησε την εύνοια του Δερβέναγα και των αξιωματικών του. Λόγω δε της καλής συμπεριφοράς του απέκτησε την αγάπη και εκτίμηση όλων των συστρατιωτών του, οι οποίοι τον ονόμαζαν «Γκιαούρ Χασάν». Αφού πέρασαν λίγα χρόνια ο αφέντης του Δερβέναγας σε μία μάχη κατά των Ελλήνων διακρίθηκε, και ο Σουλτάνος του απένειμε τον τίτλο του Πασά. Ο Δερβέναγας, εκτιμώντας την τιμιότητα και την ευσυνειδησία του Γεωργίου μας, τον προβίβασε σε ανώτερο βαθμό. Τούτο όμως ερέθισε τους συστρατιώτες του, πως δηλαδή ένας Γκιαούρης να πάρει τέτοια επίζηλη θέση δίπλα στον Πασά, ενώ αυτοί Μωαμεθανοί να παίρνουν διαταγές από ένα Γκιαούρη. Ο Γεώργιος μας όμως καμμιά σημασία δεν έδινε σ' αυτά , εξακολούθησε με τιμιότητα και ευσυνειδησία τα καθήκοντά του και έτσι η εύνοια του Πασά προς αυτόν μεγάλωνε .Αφού πέρασαν λίγα χρόνια και μετά την κατάπαυση της ελληνικής επανάστασης, ο Σουλτάνος τον παραπάνω Δερβέναγα τον διόρισε ως Γενικό διοικητή Ηπείρου και Αλβανίας, με έδρα τα Ιωάννινα. Αυτός, παίρνοντας μαζί του και το Γεώργιο, έφθασε στα Γιάννενα, όπου τον προήγαγε σε γενικό οικονόμο του παλατιού του, θέση επίζηλη τότε, διότι απ' αυτόν εξαρτιόνταν όλο το προσωπικό του Παλατιού του Πασά, απ' αυτόν εξαρτιόνταν πλέον κάθε υπόθεση οιασδήποτε φύσης, από τον Πασάⁱⁱ.»

Σύμφωνα με τον Ηπειρώτη Νικόλαο Τσιγάρα για τη φυγή του Γεώργιου από το Τσούρχλι το 1885 απευθυνόμενος σε Ηπειρώτες των Αθηνών στο ναό της Χρυσοσπηλιώτισσας αναφέρει ότι:

Σε ηλικία 15 ετών ο Γεώργιος και μη μπορώντας να ζήσει στο μικρό και ταπεινό χωριό του και θέλοντας να ζητήσει τα προς το ζην αναζήτησε αλλού πόρο ζωής. Αποχαιρέτησε τα αδέρφια του, αναλαμβάνοντας γι αυτόν με δάκρυα τις ειρημένες υποθήκες, έφυγε από την πατρική του στέγη και συμφώνησε να εργαστεί στα Γρεβενά ως ιπποκόμος σε κάποιο αλβανικής καταγωγής ονομαστό αξιωματικό του στρατού του Ιμίν πασά, γιού του περιωνόμου Κιουταχή, ο οποίος ονομάζονταν Χατζή Αβδουλά, με τον οποίο ήρθε μαζί στα Γιάννενα το έτος 1836ⁱⁱⁱ.

Ο Αβδουλά είχε όλο τον καιρό να εκτιμήσει τον υπηρέτη του ως απλό, πράο, άκακο, αυθεντικό, ηθικά ακέραιο. Τον εμπιστεύτηκε και τον περιέβαλε με τη στοργή και την αγάπη του, ενώ του επέτρεπε να εκτελεί ακώλυτα τα θρησκευτικά του καθήκοντα και να συχνάζει στους ναούς των Ιωαννίνων.

Στην βιογραφία που στέλνουν οι δυο επίσκοποι, οι 13 ιερείς και οι 17 πρόκριτοι των Ιωαννίνων στο Πατριαρχείο τον Απρίλιο του 1839 αναφέρεται και ο χρόνος που χωρίζεται ο Γεώργιος με τον Αμπτουλάχ: «.....παρ' ω διατρίψας μέχρι του παρελθόντος Ιουνίου αωλζ (1837) και τη αδεία εκείνου, ήλθεν εις Ιωάννινα και εμισθώθη παρά τοις Σαραφπασήδες του τότε διοικητού Βεζύρ Εμίν Πασά μέχρι της εντεύθεν συν εκείνω αναχωρήσεώς του.» Επομένως από τα μέσα του 1829 μέχρι και τον Ιούνιο του 1837 ο Άγιος

υπηρετεί τον αξιωματικό Χατζή Αμπτουλάχ λίγο πριν αυτός ακολουθήσει το νεαρό Εμίν στα Γιάννενα.

Όταν όμως ακούστηκε, πως ό Γεώργιος αρραβωνιάστηκε, ορφανός αυτός, μια ορφανή χριστιανή κόρη, την Ελένη ανιψιά από την αδερφή του διδασκάλου Ζαφειρίου, τότε ένας χότζας διαμαρτυρήθηκε και είπε στο Γεώργιο:

– Πώς εσύ, Τούρκος, ζητάς να πάρεις χριστιανή γυναίκα;

– Εγώ είμαι χριστιανός, είπε ό Γεώργιος, και σαν χριστιανός ζητώ να πάρω χριστιανή γυναίκα.

Αλλά ό χότζας επέμενε, ότι είναι Τούρκος, και τον έφερε στα τούρκικα δικαστήρια. Θα καταδικαζόταν σέ θάνατο, αν ο αξιωματικός πού τον αγαπούσε δεν βεβαίωνε, ότι ο Γεώργιος είναι πράγματι χριστιανός και ποτέ δεν άλλαξε την πίστη του και άδικα τον καταδιώκει ό χότζας. Γράφτηκε δε και στα πρακτικά του δικαστηρίου, ότι είναι χριστιανός.

Ύστερα από την περιπέτεια αυτή ό Γεώργιος τέλεσε τούς γάμους του με τη χριστιανή Ελένη και ζούσε μια ευτυχισμένη οικογενειακή ζωή. Απόκτησε δε και γιο που τον ονόμασε Ιωάννη. Ο Γεώργιος συνέχισε να υπηρετεί σαν ιπποκόμος και σέ άλλους Τούρκους αγάδες, που έμεναν έξω από τα Γιάννενα και κατά διαστήματα πήγαινε στα Γιάννενα.

Το πρώτο επεισόδιο πού συνέβη με το χότζα φάνηκε πώς είχε ξεχαστεί. Μα ο χότζας δεν ησύχαζε. Κι όταν μια μέρα συνάντησε το Γεώργιο στην αγορά, έτρεξε με μανία κατά πάνω του, τον άρπαξε και του είπε:

– Μέχρι πότε θα μας κοροϊδεύεις; Τούρκος είσαι ή χριστιανός; Και δεν τον άφηνε να φύγει. Ο Γεώργιος τον παρακαλούσε. Μπήκαν στη μέση και άλλοι χριστιανοί υποστηρίζοντάς τον, μα ό χότζας δεν τον άφηνε. Μαζεύτηκε κόσμος πολύς και η υπόθεση έγινε γνωστή στον πασά, πού καθόταν εκεί κοντά.

Ο πασάς έδειξε ενδιαφέρον να μάθει τι ακριβώς συμβαίνει. Κάλεσε λοιπόν το χότζα και το Γεώργιο. Ο χότζας επέμεινε, ότι ο Γεώργιος ήταν Τούρκος και ύστερα άλλαξε κι έγινε χριστιανός. Αλλά ό Γεώργιος αρνιόταν την κατηγορία. Ο πασάς διέταξε να τον πάνε πάλι στο δικαστήριο κι εκεί να εξετασθεί η υπόθεσή του. Χότζας και Γεώργιος πάλι μαζί στο δικαστήριο. Ο χότζας φώναζε κι έλεγε, ότι ο Γεώργιος ήταν Τούρκος κι έγινε χριστιανός. Αλλά ο Γεώργιος, χωρίς να χάσει την ψυχραιμία του, έλεγε:

– Η υπόθεσή μου και άλλοτε δικάστηκε κι η απόφαση του δικαστηρίου είναι γραμμένη στα χαρτιά, ότι ήμουν πάντοτε χριστιανός. Πώς τώρα ο χότζας επιμένει; Ο χότζας απαντώντας έλεγε:

– Τότε δεν υπήρχαν μάρτυρες, ενώ τώρα υπάρχουν πολλοί μάρτυρες πού λένε ότι ήσουν Τούρκος κι έγινες χριστιανός. Και πρέπει ένα από τα δυο να γίνει: ή να τουρκέψεις ή να θανατωθείς. Ο Γεώργιος απάντησε:

– Ό,τι θέλεις κάνε.

Στο δικαστήριο ήταν κι ένας γέρος 70 χρονών, πού σέ τέτοια ηλικία ό άθλιος είχε τουρκέψει. Αυτός λοιπόν ο εξωμότης γέρος στράφηκε προς το Γεώργιο και του λέει:

– Μπρε, εγώ 70 χρόνια ήμουν σ’ αυτή την πίστη και την άφησα κι έγινα Τούρκος. Κι εσύ τόσο νέος δεν αποφασίζεις;

Ο Γεώργιος, αν και ήταν σαν πρόβατο μέσα σε λύκους, δεν φοβήθηκε καθόλου, αλλά με θάρρος στράφηκε προς τον εξωμότη γέρο και λέει:

– Εγώ δεν αφήνω την πίστη μου, πού είναι λαμπρότερη από τον ήλιο. Αλλά εσύ με ποια συνείδηση χώρισες από την οικογένειά σου, από τα τρία παιδιά σου, πού ένα από αυτά είναι ιερέας του Ύψιστου; Άθλιε και ελεεινέ!

Ύστερα από αυτό, το δικαστήριο διέταξε να φυλακιστεί ο Γεώργιος. Στη φυλακή ο Γεώργιος συνάντησε κι άλλους πολλούς χριστιανούς, που για διάφορες αιτίες τούς είχαν φυλακίσει οι Τούρκοι. Όλοι οι φυλακισμένοι, όταν άκουσαν την αιτία για την οποία φυλακίστηκε, συγκινήθηκαν, ενθουσιάστηκαν και τον προέτρεπαν να μείνει πιστός μέχρι τέλους. Στη φυλακή πολύ τον βασάνισαν οι Τούρκοι. Αλλά εκείνος, παρ’ όλα τα βασανιστήρια, προσευχόταν και παρακαλούσε το Θεό να τον ενδυναμώσει. Ο Γεώργιος είδε οπτασία. Άγγελος Κυρίου σα νέος λευκοντυμένος εμφανίστηκε και του είπε:

– Μη φοβάσαι, Γεώργιε.

Ύστερα από λίγες μέρες τον βγάζουν από τη φυλακή και τον πάνε πάλι στο δικαστήριο. Αλλά και ο Γεώργιος πάλι, για τρίτη φορά, διακήρυξε την πίστη του. Στο δικαστήριο δήλωσε και πάλι:

– Είμαι χριστιανός. Δε φοβάμαι· όχι μία αλλά εκατό αποφάσεις να εκδώσει το δικαστήριό σας, εγώ είμαι χριστιανός και χριστιανός θα πεθάνω! Ο δικαστής, βλέποντας το θάρρος αυτό, ήθελε να τον απολύσει. Αλλά μια άγρια φωνή φανατικών Τούρκων ακούστηκε:

– Θάνατος στο Γκιαούρη!... Κι έτσι ο δικαστής, υποχωρώντας στη φωνή του όχλου, έβγαλε απόφαση θανάτου. Κι ο Γεώργιος ρίχτηκε πάλι στη φυλακή και περίμενε την ώρα της εκτέλεσής του.

Στις 17 Ιανουαρίου 1838, ημέρα Δευτέρα, ο Άγιος απαγχονίστηκε στο Κουρμανιό, περιοχή της αγοράς κοντά στην κεντρική πύλη του φρουρίου.

Τέλος ήρθε η μέρα. Ήταν 17 Ιανουαρίου 1838, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9 το πρωί. Πέντε δήμιοι έρχονται στη φυλακή, τον δένουν και τον οδηγούν στον τόπο της εκτέλεσής του. Ατάραχος ο μάρτυρας. Παρακάλεσε μόνο τους δήμιους του όταν έφτασε η στιγμή της εκτέλεσης να του λύσουν τα χέρια. Τα λύνουν. Κάνει το σημείο του Σταυρού, προσεύχεται και ύστερα λέει στους παρευρισκόμενους χριστιανούς:

– Συγχωρήστε με και ο Θεός να σας συγχωρήσει^{iv}. Τέλος οι Αγαρηνοί έβαλαν το σχοινί στο λαιμό του, τον κρέμασαν, και η άγια ψυχή του φτερούγισε στα ουράνια. Το λείψανό του έμεινε τρεις μέρες κρεμασμένο. Έλαμπε και ευωδίαζε. Ύστερα οι χριστιανοί παρακάλεσαν τίς τουρκικές αρχές, πήραν το λείψανο και το έθαψαν στο προαύλιο του μητροπολιτικού ναού του Αγίου Αθανασίου Ιωαννίνων, όπου μέχρι το 1971 ήταν ο τάφος του. Το 1971 έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου και το μεγαλύτερο μέρος αυτών βρίσκεται στην πλατεία Πάργης στο ναό που αναγέρθηκε προς τιμή του και ένα μικρότερο μέρος, τιμής ένεκεν, δόθηκε στη γενέτειρά του το

Τσούργλι και μπορεί κάθε πιστός να τα προσκυνήσει στο ναό του που έκτισαν οι συγχωριανοί του στον Άγιο Γεώργιο Γρεβενών, σε απόσταση μισής ώρας δρόμου από την Κοζάνη και μιας από τα Γιάννενα.

Κάθε χρόνο στις 17 Ιανουαρίου τα Γιάννενα και ο Άγιος Γεώργιος Γρεβενών γιορτάζουν τη μνήμη του νεομάρτυρα Γεωργίου.

Πολλά θαύματα αναφέρονται από το Δημήτριο Σαλαμάγκα στο βιβλίο του που έγιναν μετά τον απαγχονισμό του. Η λατρεία του Αγίου Γεωργίου έχει περάσει τα ελληνικά σύνορα και αγιογραφίες του συναντάμε σε όλα τα κράτη Βαλκανικής χερσονήσου αλλά και σε άλλες σλαβικές χώρες. Εικόνες του θα βρούμε και σε άλλες χώρες της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου καθώς και στο Άγιο Όρος.

Ένας φτωχός άνθρωπος, ένας ιπποκόμος και νεαρός οικογενειάρχης νεότερος αξιώθηκε να γίνει μάρτυρας του Χριστού σε δύσκολα χρόνια. Αποτελεί φωτεινό παράδειγμα για όλους τους χριστιανούς

Η χάρη του να βοηθάει όλους τους Γρεβενιώτες ,τους Δυτικομακεδόνες ,τους Ηπειρώτες και όλους τους Έλληνες.

Άγιος Γεώργιος Γρεβενών ,17 Ιανουαρίου 2023

Ηλίας Γάγαλης
δάσκαλος

ⁱ Αραβαντινός Π. (1856).*Χρονογραφία της Ηπείρου* ,τ. Β΄, Αθήνα: Βλαστός.

ⁱⁱ Σαλαμάγκας Δ.(1954), *Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων*, Αθήνα.

ⁱⁱⁱ Πανεπιστήμιο Κρήτης. Τσιγάρα (1885) Λόγος πανηγυρικός εις τον νεομάρτυρα Γεώργιο, εκδόσεις Κουσουλίνου.

^{iv} Μητροπολίτη Φλωρίνης Αυγουστίνου Καντιώτη (1980), *Από όλα τα επαγγέλματα, Ιεραποστολική Αδερφότητα ο Σταυρός*, Αθήνα.